

SUM Project
Waterloolaan 90
1000 Brussel

Onze ref : DS : 04/PFU/469897
DML JFL/2043-0117/05/2011-383PU
Uw ref. : AVL/ah/BXL-2.129/s532
Bijlagen : /

Brussel,

A A N G E T E K E N D E Z E N D I N G

Geachte,

Betreft : BRUSSEL. Vautierstraat / Leopoldspark. Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen. Aanvraag voor unieke vergunning m.b.t. de renovatie van de beschermde kloostervleugel. Vraag voor bijkomende informatie.

U hebt bij de Directie Stedenbouw van het Brussels hoofdstedelijk Gewest een vergunningsaanvraag ingediend voor werken aan beschermd erfgoed. De KCML werd door de Directie Stedenbouw verzocht hierover eensluidend advies uit te brengen. Uit het onderzoek van de aanvraag tijdens haar vergadering van 30 januari 2013 is echter gebleken dat de Commissie over het dossier in zijn huidige samenstelling geen definitief advies kan uitbrengen.

Volgens de bepalingen van artikel 177, §2 van het Brussels Wetboek voor Ruimtelijke Ordening en om over alle gegevens te beschikken om eensluidend advies over de aanvraag te kunnen uitbrengen, vraagt de Commissie:

- de zware ingrepen aan de westelijke circulatiekern beter te motiveren en daarbij te onderzoeken hoe men het bestaande vloerpeil op het gelijkvloers van de circulatiekern aan de zijde van de Vautierstraat kan behouden,
- de plannen aan te passen en te verbeteren m.b.t.:
 - × de toegangsdeur aan de Vautierstraat,
 - × de uitlijning van de trappen, de lift en de overlopen in de circulatiekern,
 - × de glaskap op de 2de verdieping, die onder de metalen dakstructuur geplaatst moet worden.
- De Commissie dringt er ook op aan de vervanging van het buitenschrijnwerk van de 1ste verdieping op te nemen in de huidige aanvraag en uit te voeren in de huidige fase van de werken,
- voor de oculi op de 2de verdieping opengaand schrijnwerk te voorzien.

De KCML bracht over dit project al een principeadvies uit tijdens haar vergadering van 19/10/2011. De huidige aanvraag voor unieke vergunning komt gedeeltelijk tegemoet aan de opmerkingen die zij in dat kader formuleerde: de plannen van de westelijke circulatiekern werden verbeterd en er werd een stabiliteitsstudie uitgevoerd van het trappenhuis waarvan alle vloerplaten volgens het ontwerp vervangen worden.

De westelijke circulatiekern

Het ontwerp voor de trappenhal aan de westzijde van het gebouw onderging een positieve wijziging t.o.v. het voorontwerp. De doorgang tussen de zalen en de trapzaal werd gecentreerd en de liftkooi werd verplaatst zodat er meer ruimte wordt gecreëerd achter de gevel die uitgaat op de Vautierstraat.

De KCML had in haar principeadvies van 2011 sterk aangedrongen op dit punt omdat het toelaat deze gevel, die in zijn huidige toestand dateert van 1984, op korte of middellange termijn terug te brengen naar de oorspronkelijke compositie uit 1885 naar ontwerp van architect Heyninx. Daarbij zou men de ingang opnieuw kunnen verplaatsen naar de tweede travee van links (gezien vanaf de buitenzijde). Dit zou de architecturale waarde van de gevel ten goede komen en een stedenbouwkundige meerwaarde opleveren aangezien deze toegang ook een interessante aansluiting vormt met de Vautierstraat. Het zou ook een meer flexibele werking van het museum bevorderen.

Hoewel de voorliggende planindeling van de westelijke vleugel in positieve zin geëvolueerd is, wordt het bestaande vloerpeil van de ingang – dat overeenkomt met het oorspronkelijke niveau van 1885 – met 60 cm verlaagd. Deze wijziging is niet compatibel met de huidige noch met de oorspronkelijke compositie van de voorgevel. Het voorziene vloerpeil heeft immers een ongunstige impact op de proporties van de inkomdeur, zowel in haar huidige positie als bij een eventuele terugkeer naar de vroegere staat van de gevel.

De Commissie vraagt de redenen van deze zware ingreep beter te motiveren en bijkomende informatie te verstrekken over de werking van het museum en in het bijzonder over de functie van de inkomdeur en de –hal (uitsluitend leveringen en nooduitgang?). In functie daarvan vraagt ze in de mate van het mogelijke het bestaande vloerpeil te behouden.

Naast het behoud van het vloerpeil van de inkom, pleit de Commissie er ook voor om de inrichting van de inkomhal nog te verfijnen. Dat kan door ***de voorzijde van de liftkoker en van de overlopen uit te lijnen. Indien nodig kan men de trap verschuiven naar de zijgevel.***

Los van bovenstaande punten dient in elk geval de vormgeving van de nieuwe inkomdeur verbeterd te worden. Volgens de plannen worden aan de straatzijde de hardstenen treden van het bordes verwijderd en wordt de deur naar beneden toe verlengd. De vormgeving van de nieuwe deur verwijst naar de neo-romaanse stijl van de originele gevel. ***De KCML vraagt de deur beter in verhouding te brengen tot de indeling van de (bestaande) gevel*** (het ontwerp voorziet een deuropening van 1,90 breed bij 6,20 hoog, twee opengaande vleugels van 90 cm breed bij 4,90 hoog, waarboven vast schrijnwerk). Het aangepaste ontwerp moet voorgelegd worden in het kader van de bijkomende informatie en is dus ook afhankelijk van het vloerpeil dat uiteindelijk weerhouden zal worden (zie boven).

De glaskap

De zalen op de 2de verdieping worden verlicht via de oculi in de kromming van het dak en ook het principe van de oorspronkelijke zenitale lichtinval onder de glazen dakruiter wordt hersteld. In tegenstelling tot de originele opstelling – weergegeven op de plannen van Heyninx en te zien op oude foto's – wordt de nieuwe glaskap aangebracht boven het gebogen metalen dakspant dat gedeeltelijk vrijgelegd wordt. Aan weerszijden van de glasstrook en ter hoogte van de zijmuren wordt de metaalstructuur aan het zicht onttrokken door gebogen gyprocwanden. Deze voorzetwanden omvatten de ventilatiebuizen waardoor een belangrijke verdikking ontstaat aan weerszijden van de glaskap.

De optie om de glaskap boven de spant te plaatsen levert geen meerwaarde op, noch voor de architectuur van de nieuwe zaal noch voor de leesbaarheid van het oorspronkelijke dakgebinte. ***Het is dan ook aangewezen de nieuwe lichtstrook onder de elementen van de dakstructuur te plaatsen en daarbij de oorspronkelijke toestand als leidraad te nemen*** (qua ritme, afmetingen, enz.).

Het buitenschrijnwerk

De voorziene ontmanteling van de bestaande tentoonstellingsruimten biedt als belangrijkste voordeel dat beide niveaus opnieuw daglicht zullen ontvangen.

In tegenstelling tot het voorontwerp, voorziet de huidige aanvraag het behoud van de raamkozijnen van de 1ste verdieping. De bestaande ramen openen naar buiten toe en zijn, net als die van de begane grond, weinig kwalitatief. Ze werden sinds hun plaatsing, 30 jaar geleden, nooit onderhouden. Sommige verkeren in slechte staat, zijn kromgetrokken en onmogelijk te openen of te sluiten. Dit gebrek wordt volgens het project verholpen door de plaatsing van “verduisteringsschermen met vast gebogen bovendeel” aan de binnenzijde van elke raamopening.

De optie om de ramen te behouden komt het project niet ten goede. Ze valt des te meer te betreuren aangezien het herstel van de natuurlijke lichtinval een belangrijke troef vormt voor het welslagen van het nieuwe museumconcept. Bovendien is het behoud van de raamkozijnen in tegenspraak met de intentie om het ‘duurzame karakter’ van het gebouw te verhogen en het K-peil te verbeteren. Ze is ook in tegenspraak met de installatie van een performante airconditioning.

De KCML pleit er daarom voor de ramen van de 1ste verdieping te vervangen door een aangepast model om de beschermde gevels te herwaarderen, en dit luik uit te voeren in deze fase van de werken. De vervanging van het schrijnwerk zal de energieprestatie van de gevels verbeteren wat de meerkost van deze post gedeeltelijk zal compenseren. Het uitstel van de vervanging naar een latere fase zou immers later budgettair zwaar doorwegen en de werking van het museum erg verstoren.

Tot slot vraag de Commissie de oculi op de tweede verdiepingen van opengaand schrijnwerk te voorzien om de natuurlijke ventilatie van de zolderruimte mogelijk te maken.

Praktische informatie m.b.t. de bijkomende informatie

Om de wettelijke termijnen te respecteren, moet de KCML haar eensluidend advies uitbrengen ten laatste tijdens de vergadering van 3 april 2013. Om het dossier vooraf te kunnen bestuderen, moet de bijkomende informatie op het secretariaat van de KCML ingediend worden vóór donderdag 28 maart 2013 (KCML, Tour en Taxis, Koninklijk Pakhuis, Havenlaan 86c, 1000 Brussel). Indien zij de documenten vroeger ontvangt, zal de Commissie haar eensluidend advies formuleren tijdens een eerdere zitting om bij te dragen tot de snelle afhandeling van de bouwaanvraag. De eerstvolgende vergaderingen van de KCML vinden plaats op 20 februari en 3 maart.

De documenten moeten afgeleverd worden in vijf exemplaren. Om de procedure te versnellen kan één ervan rechtstreeks gericht worden aan de DML (BROH-DML, Vooruitgangstraat 80, bus 1, 1035 Brussel, dossier behandeld door Dhr. J.-F. Loxhay).

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Secretaris

M.-L. ROGGEMANS
Voorzitter

c.c. : BROH-DS : Fr. Timmermans, en per mail : M.-Z. Van Haepelen
BROH-DML : P. Piereuse, J.-F. Loxhay, en per mail : M. Vanhaelen, L. Leirens, N. De Saeger
IRSN, Mme Pisani, Conservateur, Rue Vautier 29, 1000 Bruxelles